

Utskottsindelningen – utgiftsområde 5 m.m.

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har genom beslut den 19 april 2001 (prot. 2000/01:36, § 5) berett bl.a. utrikesutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 2000/01:100 yrkandena 6–10 jämte eventuella motioner.

Utrikesutskottet väljer att i det följande yttra sig över propositionens yrkanden 6 och 10 (i berörd del) samt över motionerna 2000/01:K10 (m, kd, c, fp) och 2000/01:Fi20 (fp) yrkande 24.

1 Propositionen

1.1 Yrkandena

I propositionens *yrkande 6* föreslås att riksdagen godkänner den föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter som skall innefattas i utgiftsområde 1 Rikets styrelse respektive utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan (avsnitt 6.4.2).

I *yrkande 10* föreslås att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen (avsnitt 3.1 och avsnitt 6.4.2).

1.2 Sammanfattning av propositionen

I proposition 2000/01:100 såsom den bordlagts i riksdagen finns inget avsnitt 6.4.2. Utskottet förmodar att propositionen skall förstås så att de hänvisningar som i yrkandena 6 och 10 görs till propositionens avsnitt 6.4.2 i stället bör avse avsnitten 6.5 Byte av vissa anslags utgiftsområdestillhörighet m.m. samt 6.6 Genomgång av enskilda utgiftsområden.

Den i *yrkande 6* föreslagna ändringen av ändamål och verksamheter, som skall innefattas i utgiftsområde 1 respektive utgiftsområde 5, har innebörden att en sammanslagning görs av anslagen 90:5 Regeringskansliet m.m. under utgiftsområde 1 och 5:1 Utrikesförvaltningen under utgiftsområde 5.

I *yrkande 10* föreslås i den del som berör utrikesutskottet en ändring av tilläggsbestämmelserna 4.6.1, 4.6.6 och 5.12.1 riksdagsordningen med innebörden att ärenden om Sveriges representation i utlandet överförs från utrikesutskottets till konstitutionsutskottets beredning samt, i konsekvens härmed, att benämningen på utgiftsområde 5 ändras från Utrikesförvaltning och internationell samverkan till Internationell samverkan.

Regeringen anför bl.a. följande om dessa förslag.

Regeringskansliet utgör sedan den 1 januari 1997 en myndighet. Dess verksamhet finansieras dock från två skilda anslag, nämligen anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m. under utgiftsområde 1 och anslaget 5:1 Utrikesförvaltningen under utgiftsområde 5.

För att fullfölja ombildandet av Regeringskansliet till en myndighet har regeringen föreslagit att de båda förvaltningsanslagen slås samman till ett för myndigheten gemensamt anslag fr.o.m. den 1 januari 2002. En sammanslagning av förvaltningsanslagen är en naturlig fortsättning på utvecklingen sedan 1997 och underlättar styrningen inom myndigheten Regeringskansliet, vilket även skapar en möjlighet till en effektivare resursanvändning.

Regeringskansliet bedriver ett långsiktigt och kontinuerligt förändringsarbete. En av de mest omfattande förändringarna, både vad gäller personal och finansiella resurser, genomfördes den 1 januari 2000 i och med sammanslagningen av de två IT-organisationerna, den inom Utrikesdepartementet och den för övriga Regeringskansliet, till en gemensam organisation.

Som en viktig del av förberedelsearbetet inför den planerade anslagssammanslagningen har arbete lagts ned på att utforma en för hela Regeringskansliet reformerad och gemensam verksamhetsplanering, som också bl.a. syftar till en bättre anpassning till budgetprocessen. Ett samlat anslag innebär att kopplingen mellan mål, resultat och resurser kan tydliggöras bättre, och därmed ökar förutsättningarna för att uppnå det övergripande målet för Regeringskansliet, dvs. att vara ett effektivt och kompetent stöd för regeringen i dess uppgift att styra riket och förverkliga sin politik.

Regeringen föreslår att anslaget för utrikesförvaltningen flyttas från utgiftsområde 5 till utgiftsområde 1. Detta föranleder ändringar i tilläggsbestämmelserna 4.6.1, 4.6.6 och 5.12.1 i riksdagsordningen. Frågan behandlas under lagförslag (avsnitt 3.1).

Regeringen kommer i samband med budgetpropositionen för 2002 att återkomma med förslag till ändringar av ramarna för utgiftsområdena 1 och 5 till följd av den nu föreslagna förändringen.

Förslaget innebär att ändamålet för anslaget Regeringskansliet, utgiftsområde 1 Rikets styrelse, utvidgas till att även omfatta utrikesförvaltningen. Utrikesförvaltningens verksamhet kommer inte längre att finansieras inom utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan. I detta sammanhang vill regeringen anför att det är särskilt angeläget att vidareutveckla formerna för dialogen med riksdagen när det gäller Sveriges representation i utlandet.

2 Motionerna

2.1 Yrkandena

I motion 2000/01:K10 (*m, kd, c, fp*) yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag i proposition 2000/01:100 avsnitt 3.1 Förslag till lag om ändring av riksdagsordningen vad avser att flytta utrikesförvaltningen inklusive Sveriges representation i utlandet till utgiftsområde 1.

Folkpartiet föreslår i motion 2000/01:Fi20 (*fp*) yrkande 24 att riksdagen avslår regeringens yrkande 6.

2.2 Sammanfattning av motionerna

I flerpartimotionen 2000/01:K10 (*m, kd, c, fp*) anføres att utrikesförvaltningen inte bara är ett stabsorgan för regeringen, utan att den också har myndighetsutövande uppgifter gentemot såväl enskilda som juridiska personer. Frågor rörande utrikesförvaltningen bör därför prövas på annat sätt av riksdagen än sådana frågor som rör andra delar av Regeringskansliet. Detta sker enligt motionärerna bäst om anslagsfrågorna ligger kvar inom utgiftsområde 5.

I motion 2000/01:Fi20 (*fp*) yrkande 24 avvisas regeringens förslag till ändring av ändamål och verksamheter som skall innefattas i utgiftsområde 1 Rikets styrelse respektive utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan.

3 Utskottets överväganden

Utskottet väljer att inledningsvis ta upp regeringens förslag om ändring av ändamål och verksamheter som skall innefattas i utgiftsområde 1 Rikets styrelse respektive utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan och som har innebörden att en sammanslagning görs av anslagen 90:5 Regeringskansliet m.m. under utgiftsområde 1 och 5:1 Utrikesförvaltningen under utgiftsområde 5.

Utskottet konstaterar att förslaget ytterst syftar till att på ett mera ändamålsenligt sätt möjliggöra för Regeringskansliet att tillhandahålla ett effektivt och kompetent stöd för regeringen i dess uppgift att styra riket och förverkliga sin politik. Förslaget grundas också på principen att varje myndighet bör finansieras över endast ett anslag. På myndighetsnivå innebär förslaget att ombildningen av Regeringskansliet till en myndighet fullföljs, att styrningen av Regeringskansliet underlättas och att förutsättningar för ett effektivare resursutnyttjande inom Regeringskansliet skapas.

Enligt utskottets uppfattning är förslaget motiverat, och propositionens yrkande 6 bör därför tillstyrkas. Motion 2000/01:K10 (*m, kd, c, fp*) i berörd del och motion 2000/01:Fi20 (*fp*) yrkande 24 bör i enlighet härmed avstyrkas.

Som följd av detta ställningstagande anser utskottet att utgiftsområde 5 bör benämnas Internationell samverkan. Detta förutsätter att de ändringar rege-

ringen föreslår i tilläggsbestämmelserna 4.6.6 andra stycket och 5.12.1 riksdagsordningen genomförs. För att säkerställa att utrikesfrågorna får en konsistent behandling bör det, enligt utskottets uppfattning, av riksdagens beslut i lagändringsfrågan framgå att det är angeläget att utrikesutskottet vid behandling av budgetfrågor som berör utrikesförvaltningen skall beredas tillfälle att framföra sin uppfattning till huvudansvarigt utskott. Utskottet anser därför att propositionens yrkande 10 i berörd del bör tillstyrkas och att motion 2000/01:K10 (m, kd, c, fp) i motsvarande del avstyrks.

För att uppnå det syfte regeringen anger i propositionen är den föreslagna ändringen i tilläggsbestämmelserna 4.6.6 första stycket riksdagsordningen obehövlig. En ändring av nämnda bestämmelse skulle dessutom få den icke avsedda effekten att den skulle bidra till att urholka den statsrättsligt centrala fackutskottsprincipen och att den skulle försvåra riksdagens interna beredningsarbete vad avser utrikesfrågorna. Med avstyrkande av propositionens yrkande 10 i berörd del bör, enligt utskottets uppfattning, motion 2000/01:K10 (m, kd, c, fp) i motsvarande del tillstyrkas.

Stockholm den 16 maj 2001

På utrikesutskottets vägnar

Viola Furubjelke

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Viola Furubjelke (s), Sören Lekberg (s), Berndt Ekholm (s), Lars Ohly (v), Holger Gustafsson (kd), Bertil Persson (m), Carina Hägg (s), Agneta Brendt (s), Murad Artin (v), Sten Tolgfors (m), Marianne Samuelsson (mp), Marianne Andersson (c), Karl-Göran Biörsmark (fp), Birgitta Ahlqvist (s), Karin Enström (m) och Roy Hansson (m).

Avvikande mening

Bertil Persson, Sten Tolgfors, Karin Enström, Roy Hansson (alla m), Holger Gustafsson (kd), Marianne Andersson (c) och Karl-Göran Biörsmark (fp) anför:

Utrikesförvaltningen har som uppgift att ansvara för hanteringen av Sveriges förbindelser med andra länder och med internationella organisationer. Utrikesförvaltningens verksamhet berör således inte bara staten utan också ett brett spektrum av individer, grupper och juridiska personer, vilket ger utrikesförvaltningen en vidare roll jämfört med övriga enheter inom Regeringskansliet. Regeringskansliet i övrigt är ett stabsorgan med uppgift att för regeringen förbereda och samordna verksamheter och beslut. För Utrikesdepartementet utgör dessa uppgifter endast en begränsad del. Utrikesdepartementet förenar sålunda både stabs- och myndighetsuppgifter. Åtskillnaden mellan å ena sidan Regeringskansliets stabsuppgifter och myndighetsutövning å den andra har varit och är ett viktigt inslag i den svenska förvaltningsstrukturen. Undantaget har varit utrikesförvaltningen med dess alldeles speciella förhållanden. Det är därför angeläget att riksdagen även fortsättningsvis på ett sammanhållet sätt har inflytande över utrikesförvaltningens organisation och dimensionering. Av detta skäl anser vi att anslaget 5:1 Utrikesförvaltningen skall kvarstå inom utgiftsområde 5.

I konsekvens härmed anser vi att utgiftsområdet bör bibehålla sin nuvarande benämning och att propositionens förslag om ändring i tilläggsbestämmelserna 4.6.6 andra stycket och 5.12.1 riksdagsordningen bör avstyrkas. I övrigt står vi bakom utskottets ställningstagande med innebörden att den föreslagna ändringen i tilläggsbestämmelserna 4.6.6 första stycket i riksdagsordningen bör avstyrkas.

Mot bakgrund härav anser vi att motionerna 2000/01:K10 (m, kd, c, fp) i berörd del och 2000/01:Fi20 (fp) yrkande 24 bör tillstyrkas, att propositionens yrkande 6 bör avstyrkas och att propositionens yrkande 10 i den del som rör ändring i tilläggsbestämmelserna 4.6.6 andra stycket och 5.12.1 riksdagsordningen bör avstyrkas.

Innehållsförteckning

Till konstitutionsutskottet.....	1
1 Propositionen.....	1
1.1 Yrkandena.....	1
1.2 Sammanfattning av propositionen	1
2 Motionerna	3
2.1 Yrkandena.....	3
2.2 Sammanfattning av motionerna	3
3 Utskottets överväganden.....	3
Avvikande mening.....	5